

LIETUVOS RESPUBLIKOS VYRIAUSYBĖS NUTARIMO „DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS VANDENS ĮSTATYMO NR. VIII-474 3, 8, 9, 14, 15, 18, 20, 21, 25 IR PRIEDO PAKEITIMO ĮSTATYMO NR. XIV-1280 5 IR 11 STRAIPSNIŲ PAKEITIMO ĮSTATYMO PROJEKTO NR. XVP-1167“ PROJEKTO (TAIS 26-6034) DERINIMO PAŽYMA

Suinteresuotos institucijos ir suinteresuoti asmenys, į kurių pastabas ir pasiūlymus neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies	Suinteresuotų institucijų ir suinteresuotų asmenų pateiktos pastabos ir pasiūlymai, į kuriuos neatsižvelgta arba atsižvelgta iš dalies	Argumentai, kodėl neatsižvelgta arba tik iš dalies atsižvelgta į suinteresuotų institucijų ir suinteresuotų asmenų pateiktas pastabas ir pasiūlymus
Lietuvos atsinaujinančių išteklių energetikos konfederacija, Lietuvos hidroenergetikų asociacija, (2026-04-27 pateiktos bendros pastabos)	2, 23 p. Lietuvos Respublikos Vyriausybės (toliau – LRV) pozicija turėtų būti koreguota į iš esmės pritarimą Įstatymo projekto tikslams siūlant jį tobulinti pagal LRV pastabas bei pasiūlymus.	Neatsižvelgta. LRV pozicijos nekeisti dėl Nutarimo projekte išdėstytų priežasčių.
	3.,,Nutarimo projekte nepagrįstai teigiama, kad: „Įstatymo projektas neatitiktų Lietuvos Respublikos teisėkūros pagrindų įstatymo 3 straipsnio 2 dalies 1 punkte nustatyto teisėkūros tikslingumo principo, reiškiančio, kad teisės akto projektas turi būti rengiamas ir teisės aktas priimamas tik tuo atveju, kai siekiamų tikslų negalima pasiekti kitomis priemonėmis.<...> Sistemškai vertinant, galiojantys įstatymai sudaro pakankamą teisinį pagrindą įgyvendinti efektyvias gyvūnijos apsaugos priemones, nes gyvūnijos ir augalijos apsauga, racionalus gamtos išteklių naudojimas laikytini viešuoju interesu, kurį garantuoti yra valstybės konstitucinė pareiga.“ Asociacijos nesutinka su nurodyta Nutarimo projekto išvada.	Neatsižvelgta. Nepateikti nesutikimo su Nutarimo projekto išvados teiginiais argumentai.
	4. Nutarimo projektas „<...>nesprendžia Įstatymo projekto tikslų spręsti problemas, trukdančias įrengti žuvų pralaidas, kurios šiai dienai egzistuoja dėl: 4.1 vėluojančios priimti žuvų pralaidų įrengimo kompensavimo tvarkos <...> 4.2 būtinybės atnaujinti statybos techninį reglamentą <...> 4.3 būtinybės sudaryti objektyvias galimybes įrengti žuvų pralaidas šalia užtvankų / hidroelektrinių, kai minėta žemė	Neatsižvelgta. Galiojantis Lietuvos Respublikos vandens įstatymas (toliau – Įstatymas) nustato įgaliojimus aplinkos ministrai patvirtinti žuvų pralaidų įrengimo <i>kompensavimo</i> tvarką. Įstatymo projektu keliamiems tikslams – nustatyti aplinkos ministrai įgaliojimus patvirtinti žuvų pralaidų ir <i>užtvankų griovimo finansavimo</i> tvarką

	nepriklauso užtvankos / hidroelektrinės savininkui, valdytojui <...> 4.4 būtinybės užtikrinti efektyvų žuvų pralaidų įrengimą ir išvengti situacijų, kad žuvų pralaidos būtų neįrengtos arba užtvankos nėra tinkamai prižiūrimos dėl asmenų neveikimo / bankrutavimo proceso ar kt. aplinkybių <...>; 8. <...>buvo nustatyta Aplinkos ministro pareiga iki 2024 m. gruodžio 31 d. priimti žuvų pralaidų įrengimo kompensavimo tvarką, kuri iki šiol taip ir nėra priimta; 9. <...>žuvų pralaidų įrengimo reikalavimų įgyvendinimui svarbus privalomų žuvų pralaidų įrengimo finansavimo klausimų sprendimas ir būtent pagal tinkamą valstybės pareigos iki 2024 m. gruodžio 31 d. priimti žuvų pralaidų įrengimo kompensavimo tvarką buvo nustatyti žuvų pralaidų įrengimo įstatyminiai terminai. 10. <...> jau šiuo metu galiojančio Vandens įstatymo nuostatos numato žuvų pralaidų įrengimo finansavimą, o Įstatymo projektu jį tik siūloma tikslinti numatant finansavimą ne išmokant kompensaciją po žuvų pralaidų įrengimo, o galimą išankstinio finansavimo suplanavimą žuvų pralaidų projektavimo ar statybos darbams vykdyti, bei praplėsti galimybę demontuoti hidroelektrines.“ 12. „<...>šiuo metu galiojančiame Vandens įstatyme Aplinkos ministras dar iki 2024 m. gruodžio 31 d. turėjo priimti žuvų pralaidų įrengimo kompensavimo tvarką, t.y. biudžeto lėšos žuvų pralaidų įrengimui jau turėjo būti suplanuotos. Atitinkamai, nurodytos lėšos galėtų būti suplanuotos rengiant kitų metų valstybės biudžeto projektą. 14. <...>Aplinkos ministras pusantrų metų vėluoja priimti žuvų pralaidų įrengimo kompensavimo tvarką, o žuvų pralaidų įrengimo techniniai reikalavimai yra akivaizdžiai nebeaktualūs (techniniai sprendiniai nurodyti prieš daugiau nei 22 metus priimtame techniniame reglamente),	ir nukelti žuvų pralaidų įrengimo terminus, iš esmės nepritariama, kadangi Įstatymu pareiga įrengti žuvų pralaidas nustatyta hidroelektrinių savininkams, Įstatyme nustatyti užtvankų griovimo finansavimą nėra pagrindo. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos 2026–2028 metų biudžeto patvirtinimo įstatymu, valstybės biudžeto asignavimai ir tikslinės dotacijos 2027 ir 2028 metams yra suplanuoti. Valstybės biudžete, patvirtintame iki 2028 m., lėšos žuvų pralaidoms įrengti ar kompensacijoms už įrengtas žuvų pralaidas išmokėti nenumatytos. Dėl ribotų valstybės finansinių galimybių bus siūlomi Vandens įstatymo pakeitimai, kuriais būtų atsisakoma rengti žuvų pralaidų <i>kompensavimo</i> tvarką. STR „Žuvų pralaidos“ yra galiojantis, šiuo ir kitais statybos techniniais reglamentais ir Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nuostatomis turi būti vadovaujamasi įrengiant (statant) žuvų pralaidas. Nepritariame žuvų pralaidų įrengimo terminų nukėlimui, kadangi nuo 2022 m. birželio 30 d. priimto Vandens įstatymo pakeitimo įstatymo Nr. XIV-1280, kuris įsigaliojo 2024 m. sausio 1 d., numatytas pakankamas parengiamasis laikotarpis (iki 2028-01-01), terminų nukėlimas vėlesniam laikui ir vieningo termino nustatymas visų hidroelektrinių savininkams sukeltų papildomų įgyvendinimo problemų (dėl tam tikros kvalifikacijos specialistų, projektuotojų trūkumo ir neproporcingo krūvio institucijoms).

	yra akivaizdu, kad Įstatymo projektu siūlomi pakeitimai yra būtini <...>	
	11. „Nutarimo projekto teiginys apie neva Įstatymo projekto nuostatų neatitikimą „teršėjas moka“ principui, kai ir šiuo metu galiojančiame Vandens įstatyme nustatyta žuvų pralaidų įrengimo kompensavimo tvarka ir būtent su jos nustatymu, kaip viena iš priemonių, sietas pareigos įrengti žuvų pralaidas įgyvendinimas, yra akivaizdžiai nepagrįstas.“	Neatsižvelgta. Galiojančiame Įstatyme „teršėjas moka“ principas galioja ir yra taikomas vandens naudotojams, naudojantiems gamtos išteklius ir gaunantiems pelną iš hidroenergetikos veiklos. Įstatyme nustatyta žuvų pralaidų įrengimo kompensavimo tvarka taikoma ir savivaldybių institucijoms, kurios valdo patikėjimo teise užtvankas be hidroelektrinių.
	13. „Nutarimo projekte nurodyta, kad: „nei keičiamame įstatyme, nei Įstatymo projekte nėra nustatomi techniniai reikalavimai žuvų pralaidų įrengimui, dėl kurių jie turėtų būti „atnaujinti“, <...>Asociacijos nesutinka su nurodytu Nutarimo teiginiu, kadangi: <...>Įstatymo projekto siūlymas, kad: „atnaujintus privalomų žuvų pralaidų įrengimo techninius reikalavimus nustato aplinkos ministras“ yra aiškiai detalizuota Įstatymo projekto aiškinamajame rašte:<...> Nurodytas siūlymas yra, kaip ir šiuo metu Vandens įstatyme nustatyta nuostata, kad Aplinkos ministras turi patvirtinti žuvų pralaidų įrengimo kompensavimo tvarką, sąlyga užtikrinti tinkamą žuvų pralaidų įrengimą bei su tuo susijusios įstatyminės prievolės įgyvendinimą.“	Neatsižvelgta. Pastaba dėl nesutikimo su Nutarimo projektu, nepagrindžiama papildomais argumentais, nurodomi tie patys argumentai, kurie išdėstyti Įstatymo projekto aiškinamajame rašte.
	15. Nesutinkama su nutarimo projekto teiginiu, kad: „Įstatymo projekto 1 straipsnio 2 dalimi siūlomi teisinio reguliavimo pakeitimai dėl žemės servitutų nustatymo neturėtų būti nustatomi keičiamame įstatyme <...> Teiginys, kad: „Hidrotechninių statinių statytojai turėtų įgyti nuosavybės ar valdymo ir (ar) naudojimo teises į žemę, kurioje toks hidrotechnikos statinys būtų statomas“ nėra pagrįstas įstatyminiu reguliavimu. Priešingai, būtent servituto pagrindu būtų įgytos teisės į žemę.<...>	Neatsižvelgta. Servitutu negali būti įgyjama teisė į žemę. Servitutas, vadovaujantis Civilinio kodekso 4.111 straipsnio 1 dalies, Žemės įstatymo 2 straipsnio 19 dalies ir 22 straipsnio nuostatomis, nustatomas siekiant užtikrinti daikto, dėl kurio nustatomas servitutas, tinkamą naudojimą, t. y. nustatomas užtikrinti esamo daikto tinkamą naudojimą.

	16. „<...>nepagrįstas Nutarimo projekto teiginys, kad: „Įstatymo projektu siūlomam reguliavimui įgyvendinti reikėtų papildomų valstybės biudžeto lėšų ir koreguoti valstybės biudžetą. <...>Nėra pagrindo teigti, kad priėmus Įstatymo projektą turės būti koreguojamas valstybės biudžetas, kadangi nurodytas finansavimas galės būti numatytas ateinančių metų valstybės biudžeto planuose.“	Neatsižvelgta. Įstatymo projektu siūlomam teisiniam reguliavimui įgyvendinti reikėtų papildomų valstybės biudžeto lėšų, taip pat koreguoti valstybės biudžetą. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos 2026–2028 metų biudžeto patvirtinimo įstatymu, valstybės biudžeto asignavimai ir tikslinės dotacijos 2027 ir 2028 metams jau yra suplanuoti. Valstybės biudžete, patvirtintame iki 2028 m., lėšos žuvų pralaidoms įrengti ar kompensacijoms už įrengtas žuvų pralaidas išmokėti nenumatytos.
	17. Nutarimo projekte teigiama, kad LRV programoje ir jos įgyvendinimo plane nėra numatytų prioritetinių veiksmų, susijusių su hidroenergetikos sektoriaus skatinimu, valstybės lėšomis prisidedant prie aplinkosauginių reikalavimų įgyvendinimo. Nurodyti Nutarimo projekto teiginiai yra nepagrįsti.<...>	Atsižvelgta iš dalies. Nutarimo projekte atsisakyta nuostatų dėl Dvidešimtosios Lietuvos Respublikos Vyriausybės programos prioritetinių veiksmų, susijusių su hidroenergetikos sektoriumi.
	18. „<...>Įstatymo projekto nuostatų įsigaliojimo terminai, atsižvelgus į teisėkūros procedūrų trukmę, sudaro pagrindą tikslinti Įstatymo projektą jo svarstymo / priėmimo stadijose, bet ne pagrindą nepritarti Įstatymo projektui; <...>nurodytas Įstatymo projekte terminas būtų galutinis, t.y. hidroelektrinių savininkai / valdytojai, planuodami projektuotojų, ichtiologų resursų prieinamumą turi teisę įrengti žuvų pralaidas ir iki 2030 m. sausio 1 d.; <...> šiuo metu esamos žuvų pralaidų įrengimo problemos, susijusios su Aplinkos ministerijos vėlavimu 1,5 metų ir įstatyminės pareigos nevykdymu priimti žuvų pralaidų įrengimo kompensavimo tvarką bei aktualių techninių reikalavimų įrengti žuvų pralaidas nebuvimas sudaro daug didesnes praktines žuvų pralaidų įrengimo problemas, nei Nutarimo projekte nurodytas teorinis projektuotojų ar ichtiologų trūkumas <...>“.	Neatsižvelgta. Įstatymo projekto tikslinimas svarstymo ar priėmimo stadijose negalimas, Įstatymo projektui nepritariama, nes siūloma keisti netinkamą teisės aktą. Terminų pratęsimas iki 2030 m. sukeltų įgyvendinimo problemų. Žuvų pralaidų įrengimas / statyba turėtų būti vykdoma vadovaujantis Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nuostatomis ir šiuo metu galiojančiais statybos techniniais reglamentais, reglamentuojančiais žuvų pralaidų įrengimą, hidrotechninių statinių statybą.

	19-20. „<...>„Siūlomu teisiniu reguliavimu iš esmės siekiama perkelti privačių ūkio subjektų pareigų neįvykdymo riziką ir finansinę naštą savivaldybių institucijoms, t. y. viešajam sektoriui. <...>Asociacijos nesutinka su nurodytu Nutarimo teiginiu, kadangi, kaip numatyta Įstatymo projekte, bet koku atveju savivaldybės vykdomoji institucija įgytų teisę iš reikalavimų nevykdančių asmenų susigražinti išlaidas, kurias patyrė dėl žuvų pralaidų įrengimo ar užtvankų panaikinimo. <...>kaip nurodyta Įstatymo projekto aiškinamajame rašte, yra siekiama užtikrinti efektyvų žuvų pralaidų įrengimą ir išvengti situacijų, kad žuvų pralaidos būtų neįrengtos arba užtvankos nėra tinkamai prižiūrimos dėl asmenų neveikimo / bankrutavimo proceso ar kt. aplinkybių, kurios taip pat sukeltų grėsmę kilti žalą aplinkai.“	Neatsižvelgta. Savivaldybės neabejotinai patirtų papildomų finansinių nuostolių, norėdamos susigražinti žuvų pralaidų įrengimo išlaidas iš išipareigojimų neįvykdžiusių ir bankrotą paskelbusių ūkio subjektų. Galiojantys Įstatymai įpareigoja statinių naudotojus tinkamai prižiūrėti užtvankas ar kitus hidrotechninius statinius, kad jos nekeltų grėsmės aplinkai. Statybos įstatymu nustatyta pareiga statinių naudotojams nugriauti statinius, jeigu jų tolesnis naudojimas kelia pavojų žmonių gyvybei, sveikatai, aplinkai. Atsakomybę už netinkamą statinių ar energetikos įrenginių eksploatavimą nustato Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas.
	21. Nesutinkama su Nutarimo projekto teiginiu, kad „Hidroelektrinių savininkai, kurių verslo principas paremtas hidrotechninių statinių (kurie gali būti privatūs arba priklausyti valstybei ir valdomi patikėjimo teise) naudojimu, turi pagrįstus lūkesčius, kad hidrotechniniai statiniai nebus pašalinti be kompensacijos verslo subjektui, turinčiam nutraukti veiklą. Įtvirtinant galimybę valstybės (savivaldybės) institucijai pašalinti statinį, turi būti įvertinta ir kompensacijos verslui galimybė“ grindžiant „(a) tokia teisė būtų nustatyta įstatymu; (b) būtų taikoma tik tada, kai asmenys nevykdytų Vandens įstatymo 15 straipsnio 1 dalies 3 punkto reikalavimų įrengti žuvų pralaidas“.	Neatsižvelgta. Paimant nuosavybę visuomenės ar valstybės poreikiams visais atvejais privaloma kompensuoti (teisingai atlyginti), nes tai įtvirtinta Lietuvos Respublikos Konstitucijoje, Civiliniame kodekse, Lietuvos Respublikos žemės įstatyme, Lietuvos Respublikos žemės paėmimo visuomenės poreikiams įgyvendinant ypatingos valstybinės svarbos projektus įstatymas, konkrečių sričių specialiuose įstatymuose (kelių, miškų, energetikos).
	6. „Nepriėmus Įstatymo projekto nebus sudarytos realios galimybės įrengti žuvų pralaidas, kas kels grėsmę ne tik žuvų pralaidų įrengimo tikslų neįgyvendinimui, bet ir hidroelektrinių veiklos stabdymui, o jų stabdymo atveju	Neatsižvelgta. Pastabos pasikartojančios, argumentai tokie pat kaip ir Įstatymo projekto aiškinamajame rašte. Žuvų pralaidos neįrengimas savaime nesukelia neišvengiamos žalos aplinkai ar poveikio žmonių

	bei jas eksploatuojančių asmenų bankroto atveju – žalos aplinkai kylimo rizikas.“ 22. <...>Nutarimo projekto teiginys yra nepagrįstas, kadangi jame kalbama apie esamą situaciją, t. y. kai hidroelektrinės yra tinkamai eksploatuojamos leidimų pagrindu. Tuo tarpu Įstatymo projekte yra vertinama situacija apie galimą žalą aplinkai, kai dėl žuvų pralaidų neįrengimo hidroelektrinių savininkai / valdytojai nebeturės teisės eksploatuoti hidroelektrinių ir jų tinkamo nebeeksploatavimo atveju gali būti sukurta žala aplinkai.	sveikatai, dėl kurios savivaldybėms reikėtų imtis skubių veiksmų. Už hidrotechninių statinių eksploatavimą, priežiūrą, avarinių situacijų išaiškinimą laiku ir priemonių joms pašalinti vykdymą atsakingas hidrotechninių statinių savininkas. Aplinkos apsaugos įstatymo 32¹ ir 32² straipsniuose nustatyta, kad esant neišvengiamai (realiai) žalos aplinkai grėsmei ir ūkio subjektui nevykdant pareigų taikyti žalos aplinkai prevencijos priemonės, savivaldybės ir (arba) valstybės institucijos pagal kompetenciją pačios ar per trečiuosius asmenis taiko būtinas priemones ir iš ūkio subjekto, padariusio žalą aplinkai arba sukėlusio neišvengiamą (realią) žalą aplinkai grėsmę, susigražina išlaidas Atsakomybę už hidrotechnikos statinių nepriežiūrą, energetikos įrenginių eksploatavimo norminių aktų pažeidimus nustato Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodeksas.